

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 40/2024 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen hallituksen EU- ja turvapaikkapolitiikasta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Veronika Honkasalon / vas näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 40/2024 vp:

Onko hallitus sitoutunut perustuslain 1 §:n mukaisesti kansainväliseen yhteistyöhön ihmisoikeuksien turvaamiseksi sekä toteuttamaan maahanmuutto- ja EU-politiikkaa tavalla, joka perustuslain 22 §:n edellyttämällä tavalla turvaa perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutumista?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Hallituksen turvapaikkapolitiikka perustuu hädänalaisimpien auttamiseen, kansainväliseen yhteistyöhön, turvallisuuden takaamiseen ja länsimaisten arvojen, kuten demokratian ja tasa-arvon, puolustamiseen. Erityisesti kiinnitetään huomiota lasten, naisten ja vammaisten oikeuksiin. Hallituksen tavoitteena on niin kansallisella kuin EU-tasolla, että apu kohdentuu kaikkein hädänalaisimmille ja järjestelmän väärinkäyttö estetään. Hallituksen tavoitteena on minimoida Euroopan rajojen ylittämiseen ja turvapaikan hakemiseen Suomesta perustuva turvapaikkamekanismi sekä tiukentaa turvapaikkapolitiikkaa mm. kiristämällä uusintahakemusten tekemisen edellytyksiä ja estämällä perusteettomia uusintahakemuksia. Lisäksi lähtökohtana on, että kielteisen päätöksen saaneet palaavat tai heidät palautetaan lähtömaihin mahdollisimman nopeasti.

Valtioneuvoston seuraavan EU-vaalikauden 2024-2029 ennakkovaikuttamisen tavoitteena on, että muuttoliikepolitiikassa tulee panostaa vahvoihin ja toimiviin kumppanuuksiin lähtö- ja kauttakulkumaiden kanssa hyödyntäen EU-virastojen kyvykkyudet täysimääräisesti. Suomi edistää EU-tasolla yhteistyötä kolmansien maiden kanssa. Tavoitteena on muuttoliikepaineen hillintä sekä ihmissalakuljetuksen ehkäisy. Suomi edistää rakentavasti EU-tason toimia, joilla kehitetään mahdollisuuksia toteuttaa turvapaikkaprosessi ja kansainvälisen suojelun tarjoaminen turvallisissa kolmansissa maissa. Suomi edistää ja tukee myös EU-tason aloitteita mm. turvallisten kolmansien maiden määrittämiseksi sekä turvapaikkaprosessissa että palautuksissa.

EU-tasolla tehdään kokonaisvaltaista yhteistyötä kolmansien maiden kanssa. Viimeisin merkittävä askel on EU:n ja Tunisian heinäkuussa 2023 allekirjoittama yhteisymmärryspöytäkirja, jolla

Tunisia tuetaan kokonaisvaltaisesti ja pyritään hallitsemaan muuttoliikettä Tunisiasta Eurooppaan. Seuraavaksi komissio on suunnittelemassa Tunisian kaltaista kokonaisvaltaista yhteistyösopimusta Egyptin kanssa. Tavoitteena on syventää yhteistyötä ja samalla auttaa maata ylläpitämään yhteiskunnallista ja makrotalouden vakautta. Lisäksi Mauritanian kanssa ollaan solmimassa ei-sitovaa järjestelyä muuttoliiketyhteistyön tehostamiseksi.

Hallitus seuraa tarkasti muiden maiden suunnitelmia, jotka liittyvät turvapaikkaprosessin toteuttamiseen kolmansissa maissa. Isossa-Britanniassa ollaan parhaillaan valmistelemassa ns. Ruandamallia. Kyseinen järjestelmä turvapaikkaprosessin toteuttamiseksi ja suojelun tarjoamiseksi kolmannessa maassa on Ison-Britannian korkeimman oikeuden ratkaisussa katsottu olevan sekä kansallisen lainsäädännön että kansainvälisten sopimusten mukainen. Ongelmana oli kuitenkin siirtäminen juuri Ruandaan, jonka ei ratkaisussa katsottu tällä hetkellä voivan taata palautuskiellon loukkaamattomuutta. Ison-Britannian lisäksi myös monet EU-maat suunnittelevat turvapaikkaprosessin toteuttamista kolmansissa maissa. Italia on tehnyt Albanian kanssa sopimuksen, joka koskee kansainvälisiltä merialueilta pelastettujen turvapaikanhakijoiden siirtämistä Albaniaan turvapaikkakäsittelyn ajaksi ja joka toteutetaan Italian lainkäyttövallan ja lainsäädännön puitteissa Albaniassa. Italian ja Albanian parlamenttien lisäksi myös Albanian korkein oikeus on hyväksynyt kyseisen järjestelyn, ja myös Euroopan komissiosta on alustavasti pidetty tämän tyyppistä järjestelyä EU-oikeuden ja kansainvälisen oikeuden mukaisena. Saksan hallitus puolestaan on päättänyt tehdä selvityksen turvapaikkaprosessin toteuttamisesta kolmansissa maissa, ja Itävalta on solminut yhteistyösopimuksen Ison-Britannian kanssa Ruanda-tyyppisen järjestelyn valmistelemiseksi.

Myös EU-tasolla toteuttavissa muuttoliiketoimissa noudatetaan luonnollisesti EU-lainsäädäntöä, ihmisoikeussopimuksia ja kansainvälisiä sopimuksia.

Helsingissä 12.3.2024

Sisäministeri Mari Rantanen

VN/6416/2024-SM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: